

Bevarandeplan Natura 2000

(enligt 17 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm)

SE0620240 Lilla Älvgången

Innehållsförteckning

Beskrivning.....	2
Bevarandesyfte	2
Bevarandemål	3
Beskrivning av arter/livsmiljöer	3
Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?...	3
Bevarandeåtgärder - med tidplan.....	4
Bevarandestatus idag.....	7
Uppföljning av bevarandemålen.....	7
Referenser.....	7
Kartor.....	9

Namn: Lilla Älvgången

Områdeskod: SE0620240

Områdestyp/status: SCI

Ägarförhållanden: Privata och statliga

Areal (ha): 65

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Kod	Namn	Areal (ha)	% av yta
6450	Nordliga översvåmningsängar	58,5	90

Ingående arter enligt habitatdirektivet

Inga noterade

Beskrivning av området

Lilla Älvgången är beläget öster om Hedemora vid Dalälven. Området är ett värdefullt våtmarksområde med slåttermarker och betade strandängar. Namnet härrör från den naturliga kanal som skiljer fastlandet från ön Stora Grundet, vilken är belägen i Dalälven (Bratt 1986).

Lilla Älvgången bestod fram till mitten av 1950-talet av slåtterängar och betesmarker (Persson et al. 1994). När vattenregleringen av Dalälven vid Avesta utökades avtog bruket av de strandnära områdena. Jordbruksmarken började växa igen med lövsly- och buskvegetation som följd av minskad hävd.

Under 1990-talet utfördes omfattande restaureringsarbete såsom röjning och fräsning för att öppna upp igenväxande marker. Området börjar nu återfå sin forna karaktär med slåtter- och betesmarker. Området används även för jakt, fiske och friluftsliv. Särskilt området vid Nibble fågeltorn besöks flitigt av fågelskådare och andra naturintresserade. I södra delen av naturvårdsområdet görs återkommande ringmärkning av fåglar. (Länsstyrelsen 1998)

Flera sällsynta växter finns i området (Bratt 1986), bland dessa kan nämnas krusnate, kalmus, ängsruta samt den rödlistade arten bågsäv. Mandelpil är ytterligare en ovanlig art som växer i området. Översvämning sker vanligen varje år i mer eller mindre omfattning i området (Bratt & Rafstedt 1990).

Lilla Älvgången ingår som en del i CW-området Hovran (Convention on Wetlands, även kallad Ramsarkonventionen) vilken är en av länets förnämsta fågellokal. Sjön Hovran med dess strandängar är av stor betydelse som rastlokal för sträckande fåglar. Området är även viktigt för häckande slättsjöarter (Länsstyrelsen. 1998). I området finns även en säregen artsammansättning av fåglar kring den biologiska norrlandsgränsen med häckning av både nordliga och sydliga arter (Bratt 1986). Även vitryggig hackspett har förekommit i området (Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1984, opubl.).

Lilla Älvgången ligger inom Grådö-Hamreområdet som är av riksintresse för kulturminnesvården (Länsstyrelsen 1998).

Natura 2000-området är tillgängligt från riksväg 70 vid Hedemora. Bilvägen som leder till fågeltornet i området är skyltad från riksvägen. Vid fågeltornet finns parkeringsplats, rastbord och torrtoalett. Stigen ut till tornet samt själva fågeltornet är handikappanpassade. (Länsstyrelsen 1998)

Bevarandesyfte

Det främsta syftet för området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för samtliga naturtyper och arter som legat till grund för utpekandet av området till nätverket Natura 2000.

Ändamålet med området är även att bevara och förbättra Lilla Älvgångens värde för rastande och häckande våtmarksfåglar i enlighet med Sveriges åtagande i våtmarkskonventionen (Convention on Wetlands eller

Ramsarkonventionen) (Länsstyrelsen. 1998).

Bevarandemål

Observera att nedanstående bevarandemål inte är fullständiga. På grund av kunskapsbrist saknas i några fall specifika värden. Dessa är i sådant fall ersatta med ett x. Målen kan i flera fall behöva revideras i samband med kommande basinventering och uppföljning. Även listorna över typiska arter kan komma att justeras.

Naturtyp/Art	Bevarandemål
6450 Nordliga översvänningsängar	- Naturtypens utbredning ska bibehållas eller öka. - De hävdade ängarna har en öppen karaktär och saknar busk- och trädvegetation av igenväxningstyp. - På icke hävdade delar är igenväxande buskar och träd täckningsgrad max 10 %. - Naturtypen skall översvämmas årligen. - Minst två av de typiska kärlväxarterna (svarthö, myrstarr, blekstarr, kärrdunört, sjöfräken, sumpmåra, vattenklöver, slätterblomma, kärrspira, tätört, ängsvädd, ängsruta, smörbollar och kärrviol) ska förekomma i minst x % av provytorna.

Beskrivning av arter/livsmiljöer

Om inte annat anges så är Länsstyrelsens beskrivningar av arter/livsmiljöer hämtade från Naturvårdsverkets generella vägledningar för arter och naturtyper inom nätverket Natura 2000 (Naturvårdsverket 2003).

6450 Nordliga boreala alluviala ängar

Lilla Älvgången utgörs, i enlighet med beskrivningen för en nordligt boreal alluvial äng, av gräsmark utefter vattendraget Dalälven norr om naturliga Norrlandsgränsen. Området översvämmas periodvis under sommarhalvåret. Området användes tidigare som slätter- (s.k. raningar) och betesmark men växte på grund av sviktande hävd igen något från 1950 till 1990. Åtgärder sattes då in för att åter öppna upp området och resultatet är idag ett öppet gräsmarksområde med aktiv skötsel och bete.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Om inte annat anges så är Länsstyrelsens bedömningar av hotbilder hämtade från Naturvårdsverkets generella vägledningar för arter och naturtyper inom nätverket Natura 2000 (Naturvårdsverket 2003)

6450 Nordliga översvämningsängar

Utebliven eller olämplig skötsel på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk etc. utgör ett hot mot naturtypen.

Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Betesmarkerna kring Lilla Älvgången är alltså av stor betydelse för fågelfaunan och måste långsiktigt säkerställas. För att kunna uppfylla ändamålet med Lilla Älvgången är det därför av största vikt att vattenkvaliteten i Broån, som är recipient för Brunna reningsverk, förbättras för att bete ska vara möjligt i hela området (Länsstyrelsen. 1998). De höga bakteriehalterna i Broån gör att södra delen av Lilla Älvgången vid vissa tidpunkter inte lämpar sig för strandbete. Under 1990-talet utfördes muddringar för att leda vattnet söderut bort från betesmarkerna (Lundin, F pers. kom). Muddringarna lyckades delvis men vid extrema förhållanden i samband med lågvatten kan vattnet från Broån ändå ändra rörelseriktning och rinna norrut genom Lilla Älvgången. Vid sådana tillfällen drabbas betesdjuren i de norra delarna av området av det dåliga vattnet. Långsiktigt är detta inte några hållbar lösning. Vattenkvaliteten i Broån måste förbättras för att betet kring Lilla Älvgången långsiktigt ska kunna säkerställas.

Tillskottsutfodring ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.

Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, leder till försämringar för naturtypen. Även utebliven vårflood verkar mycket negativt för naturtypen såsom gödslings- och förurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.

Området besöks idag främst av fågelintresserad allmänhet. Besökande rör sig huvudsakligen mellan parkeringen och fågeltornet. Med ökade naturvårdsåtgärder och ytterligare anordningar för friluftsliv kommer besöksstrycket troligen att öka. Våtmarkerna kring lilla Älvgången är känsliga för slitage och fågellivet är störningskänsligt. Det är viktigt att kanalisera allmänheten till vandringsleder som förläggs så att minsta möjliga störning uppkommer. I första hand bör befintliga vägar användas. (Länsstyrelsen. 1998)

Bevarandeåtgärder med tidplan

Det övergripande målet med områdets skötsel skall vara att återställa och bevara områdets forna karaktär med slåtterängar och betesmarker och därmed förbättra områdets betydelse för fågellivet, samtidigt som den särpräglade hävdbetingade floran gynnas. Landskapet skall vara varierat och röjningar ska ske med omsorg. En viss mängd dungar och buskar lämnas för att gynna småfågelfaunan men landskapsbilden skall präglas av öppenhet. Ensamma träd, s.k. solitärträd, utgör predatorträd (dvs. spaningsplatser för rovfåglar) varvid häckningsförutsättningarna för vadar- och sjöfågel i omgivningen försämrats. Sådana träd bör därför finnas i minsta möjliga utsträckning. (Länsstyrelsen. 1998)

Resultatet av uppföljningen kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus hos dessa naturtyper och arter.

Delområdena finns beskrivna i reservatsbeslutet (Länsstyrelsen 1998) men har modifierats något med hjälp av kommentarer från Lundin, F. Karta över delområden finns i slutet av denna bevarandeplan.

Delområde 1 och 7

Beskrivning: Område 1 restaurerades 1996 och område 7 år 1997. Omfattande röjning utfördes i de igenvuxna områdena. Stubbarna frästes ner och Lilla Älvgången muddrades. Området är idag till största delen är öppen betesmark. Dungar av träd har sparats för att kunna ge skugga åt djuren. Delområde 1 och 7 har i den ursprungliga skötselplanen något olika inriktning där slätter var aktuellt i område 7 men inte i område 1. Idag behandlas de olika områdena lika och det råder inga bra förhållanden för slätter i område 7 utan bete tillämpas istället. Av denna anledning beskrivs områdena tillsammans.

Mål: Öppen betesmark med inslag av lövdungar.

Åtgärder: Vid behov utförs röjningar av lövsly för att ytterligare förbättra förutsättningarna för betet. Stubbar som blir kvar bör fräsas ner i marken för att undvika rotskott. Endast dungar med lövvegetation sparas. Området ska betas under hela den vegetativa perioden.

Delområde 2

Beskrivning: Området utgörs av lövskog.

Mål: Fritt utvecklad lövskog. Träd- och buskfri strandzon.

Åtgärder: Lövskogen bör så långt som möjligt lämnas till fri utvecklig. Västra kanten av området mot kanalen mellan Hällagölen och Hamregölen rensas från skog och busk. Buskvegetation som etablerar sig i strandlinjen ska röjas bort. Den vegetationsfria zonen ska ha en bredd av ca 10 meter. Även östra delen av området ska kunna avverkas så att träd och buskar inte hindrar bruk av åkermark. Barrträd ska röjas bort i den mån de etablerar sig i området. Översyn och eventuell röjning av barrträd ska ske vart 5:e år. I ett senare skede kan det bli aktuellt med röjning för vandringsled.

Delområde 3

Beskrivning: Under vintern 2003/2004 röjdes och stubbfrästes detta område som tidigare var på väg att växa igen. Området kommer att betas. Observera att gränsen ändrats något på område 3 till att även innefatta de delar av område 5 som är belägna närmast vattnet.

Mål: Öppen mark med inslag av lövdungar.

Åtgärder: Vid behov utförs röjningar av lövsly för att ytterligare förbättra förutsättningarna för betet. Stubbar som blir kvar bör fräsas ner i marken för

att undvika rotskott. Endast dungar med lövvegetation sparas. Området ska betas under hela den vegetativa perioden.

Delområde 4

Beskrivning: Området utgörs av lövskog.

Mål: Trädbärande mark med stort inslag av grova träd och död ved.

Åtgärder: Området bör i hög utsträckning vara trädbärande. Lämpligen delas avverkningar upp i etapper. Kalavverkning ska i möjligaste mån undvikas och stor naturvårdshänsyn ska visas vid avverkning. Hålträd samt en stor andel grova lövträd och död ved lämnas. Barrträd ska röjas bort i den mån de etablerar sig i området.

Delområde 5

Beskrivning: Området restaurerades i början av 90-talet med omfattande röjningar. Marken frästes två år i rad för att ta bort stubbar och jämna ut tuvheter. Området har idag en väl utvecklad gräsvegetation. Observera att gränsen ändrats något mot vattenområdet. Område 3 utökades något medan område 5 minskades.

Mål: Öppen slåttermark

Åtgärder: Fortsatt slåtter. Viktigt är att de så betydelsefulla kantzoner mot vatten hävdas så att inte en buskbård uppkommer.

Delområde 6

Beskrivning: Området består av ohävdad jordbruksmark. Vegetationen utgörs i första hand av högväxta gräs med ett uppseendeväckande stort inslag av hästskräppor. I den sydvästra delen av området har ett handikappanpassat fågeltorn uppförts.

Mål: Öppen slåttermark.

Åtgärder: Området ska öppnas genom röjning och avverkning. Stubbar som blir kvar ska fräsas ner i marken för att undvika rotskott och underlätta för slåtter. Området ska därefter årligen slås. En smal bård av högväxt gräs lämnas endast närmast Broån till fördel för småfågel. Skogsdungen runt fågeltornet undantas lämpligen från åtgärder för att minimera störning av fågellivet i området.

Vattenkvalitén i Broån måste förbättras för att betet kring Lilla Älvgången långsiktigt ska kunna säkerställas (Länsstyrelsen 1998). En metod att förbättra för betesdjuren är att muddra Broåns utlopp på så vis att vattnet transporteras ut i södra delen av Hovran (stänga av den del som leder vattnet norrut) istället för att som nu i vissa fall röra sig norrut genom betesmarker. Muddring har redan utförts men måste ske i ytterligare omgångar eftersom vattnet vid vissa förhållanden ändå rinner norrut.

Bevarandestatus idag

Innan basinventeringen är genomförd vet vi inte om gynnsam bevarandestatus råder i hela området.

Uppföljning av bevarandemål

På nationell nivå pågår ett arbete med att utveckla metoder för uppföljning av mål för arterna och naturtyperna i Natura 2000. Målet med uppföljningen är att bevaka bevarandestatusen hos de naturtyper och arter i Natura 2000 som finns i området.

Efter genomförd basinventering finns vetskap om huruvida gynnsam bevarandestatus råder eller inte. Skötselåtgärder kommer att utföras för att nå fastställda mål om dessa inte uppfylls.

Det är av vikt att florans och faunans utveckling i naturvårdsområdet följs upp med återkommande inventeringar. Dokumentationen ska bl.a. ligga till grund för en optimering av skötselåtgärder. En första botanisk dokumentation genomfördes 1995. Inventeringen följde i stort sett Naturvårdsverkets (Urban Ekstams) "uppföljning av skötleffekter på flora och vegetation i odlingslandskapet". Dokumentationen omfattar en stor yta med fem 1x1m2 smårutor belägna på statens mark närmast fågeltornet. Placeringen av rutorna **samt metodikbeskrivning är bifogade skötselplanen. Det är viktigt att framtida dokumentation följer samma mönster som tidigare för att kunna jämföras. (Länsstyrelsen 1998)**

Referenser

Naturvårdsverket 2005. Beslut om definitioner för naturtyper. 2005-06-21

Björklund, G. 1984. *Geovetenskapliga naturvärden inom Dalälvsområdet mellan älvsammanflödet och Avesta*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1984:3.

Bratt, L. 1986. *Värdefull natur i Kopparbergs län - sammanställning inför naturvårdsprogram*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1986:3.

Bratt, L. Rafstedt, T. 1990. *Våtmarker i Kopparbergs län*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1990:2

Bylin, K. 1974. *Fågelsjöar i Kopparbergs län*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1974:8.

Länsstyrelsen Dalarna. 1998. *Naturreservatet Lilla Älvgången*. Beslut.Dnr: 231-7086-97. 1998-01-13

Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1975. *Översiktlig naturinventering för Hedemora kommun*. Rapport nr 1975:3.

Naturvårdsverket 2003. *6450 Nordliga boreala alluviala ängar*.
Natura 2000, Art och naturtypsvisa vägledning. 2003-07-10

Persson, O. et al. 1994. *Hovran –En utredning om CW-området*.
Länsstyrelsen i Dalarna. Rapport nr: 1994:2

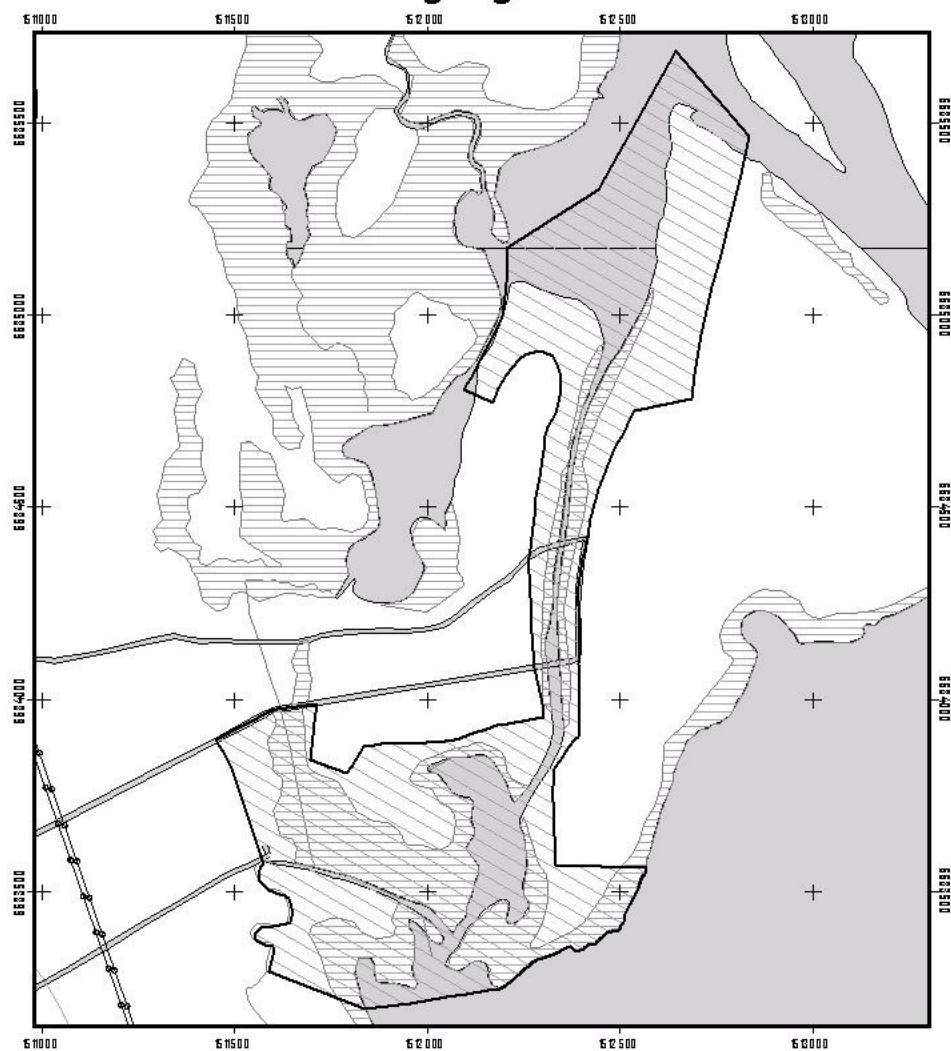
Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1984. Opublicerat. *Inventering av
vitryggig hackspett i Kopparbergs län*.

Hannah Persson 2005-10-10, Susanne Lundin 2006-05-08

SE0620240 Lilla Älvgången

SE0620240 Lilla Älvgången

Koordinater angivna i rikets nät

- Avgränsning Natura 2000
- Våtmarker
- Höjdkurvor
- Kraftledning
- Bilvägar
- Vattendrag
- Sjöar

Skala 1: 10000

0 100 200 300 400 500 meter

Underlagskarta lantmäteriet medgivande 96.0352.